

ضرورت ادامه فعالیت مستقل سه مرکز ملی اطلاعات علمی کشور

● مرجان قندی

بررسی تطبیقی وضعیت مراکز عمده اطلاع رسانی کشور که در قالب یک رساله دکتری انجام شده، نشان داد علی رغم برخی برداشتها و زمزمه ها که لزوم انحلال بعضی مراکز و ادغام آنها را در دل یکی و یا در دل یک مرکز جدید القا می کرد، فعالیتها و خدمات هر یک از سه مرکز کتابخانه منطقه ای علوم و تکنولوژی، پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی کشور و دفتر فن آوری اطلاعات و شبکه علمی کشور برای جامعه علمی ایران و سازمان های نیازمند اطلاعات لازم است.

دکتر رحمت الله فتاحی، رییس انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران و مدیر گروه علوم کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه فردوسی که به عنوان استاد مشاور در تحقیقات این رساله دکتری مشارکت داشته است، خاطر نشان کرد: هدف از تحقیقات رساله دکتر عبدالرضا نوروزی چاکلی، دانش آموخته دکتری کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه فردوسی مشهد، بررسی تطبیقی وضعیت مراکز عمده اطلاع رسانی کشور با توجه به اهداف، مأموریتها، برنامه ها و عملکردهای هر یک از آنها بوده است که طی آن با مطالعه مستندات هر یک از این مراکز و متون تخصصی موجود در حوزه مدیریت مراکز اطلاعاتی و شناسایی معیارهای کاربردی ارزیابی این گونه مراکز، تلاش شد تا نقاط همپوشانی احتمالی در وظایف و فعالیتها و به ویژه خدمات تخصصی در سطح ملی شناسایی شود. نوروزی، برای بررسی عینی تر این موارد، به مقایسه سه مرکز عمده اطلاعاتی که در سطح ملی فعالیت می کنند، یعنی کتابخانه منطقه ای علوم و تکنولوژی، پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی کشور و دفتر فن آوری اطلاعات و شبکه علمی کشور سازمان پژوهش های علمی و صنعتی ایران اقدام کرد و بدین ترتیب مشخص شد که کدام مرکز از جایگاه و عملکرد اثربخش تری برخوردار است و وظایف تخصصی خود را به نحو

بهبتر و کاملتر انجام می دهد. همچنین، مشخص شد که در مورد فعالیت های مشابه، کدام مرکز از توجیه بهتری برای انجام و ادامه کار برخوردار است. عضو کمیته راهبری نظام ملی اطلاع رسانی علم و فن آوری وزارت علوم خاطر نشان کرد: خوشبختانه و علی رغم برخی برداشتها و زمزمه ها که لزوم انحلال برخی مراکز و ادغام آنها را در دل یکی و یا در دل یک مرکز جدید القا می کرد، نتایج پایان نامه دکتر چنانچه در نظر باشد که یک نظام ملی اطلاع رسانی ایجاد شود، وجود هر یک از سه مرکز برای آن لازم و حتمی است، در عین حال ضروری است میان این مراکز و در چارچوب هدفها و خدمات نظام مورد نظر هماهنگی به وجود آید و آنها به صورت یکپارچه عمل کنند. وی در ادامه با اشاره به یافته های پایان نامه دکتر نوروزی، گفت: نتایج این پایان نامه می تواند در مراحل مختلف تدوین برنامه ایجاد نظام ملی اطلاع رسانی دانشگاهی بسیار مفید باشد و به اعضای کمیته راهبری در شناخت عناصر اصلی برای برنامه ریزی کمک کند. به همین دلیل، از وجود این پژوهشگر نیز می توان در کمیته بهره برد. فتاحی در ادامه خاطر نشان کرد: این پایان نامه می تواند به منزله الگوی لازم برای ارزیابی توان اطلاع رسانی و مشارکت مراکز اطلاع رسانی در نظام آموزشی و پژوهشی کشور به شمار آید. علاوه بر آن، با توجه به این که پایان نامه مزبور جزو معدود مطالعات

بهبتر و کاملتر انجام می دهد. همچنین، مشخص شد که در مورد فعالیت های مشابه، کدام مرکز از توجیه بهتری برای انجام و ادامه کار برخوردار است. عضو کمیته راهبری نظام ملی اطلاع رسانی علم و فن آوری وزارت علوم خاطر نشان کرد: خوشبختانه و علی رغم برخی برداشتها و زمزمه ها که لزوم انحلال برخی مراکز و ادغام آنها را در دل یکی و یا در دل یک مرکز جدید القا می کرد، نتایج پایان نامه دکتر

چنانچه در نظر باشد که یک نظام ملی اطلاع رسانی ایجاد شود، وجود هر یک از سه مرکز برای آن لازم و حتمی است، در عین حال ضروری است میان این مراکز و در چارچوب هدفها و خدمات نظام مورد نظر هماهنگی به وجود آید و آنها به صورت یکپارچه عمل کنند.

در این زمینه، بیشتر تلاش‌ها بر توسعه و تقویت سه مرکز اطلاعاتی ملی، یعنی کتابخانه منطقه‌یی علوم و تکنولوژی، پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی کشور و کتابخانه ملی متمرکز خواهد بود.

اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های بزرگ تدوین کند تا کار ایجاد نظام ملی اطلاع‌رسانی دانشگاهی عملی شود، به همین منظور، اعضای از برخی مراکز ملی و بزرگ از جمله انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، کتابخانه ملی، کتابخانه منطقه‌یی علوم و تکنولوژی، پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران و تنی چند از متخصصان برجسته حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی، علوم رایانه و مانند آنها در این کمیته عضویت دارند.

مدیر گروه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی مشهد تلاش این کمیته طی دو سال گذشته را تدوین اساسنامه خود و تهیه برخی طرح‌های مقدماتی برای شروع و چگونگی مطالعه درباره ایجاد نظام ملی اطلاع‌رسانی دانشگاهی عنوان و افزود: فرایندی که برای عملی کردن این طرح در نظر گرفته شده است فرایندی چند مرحله‌یی است که

چندموردی و تطبیقی ایران به شمار می‌رود که به طور هم‌زمان از یافته‌های کیفی و کمی در راستای قوام بخشیدن نتایج تحقیق استفاده کرده است، از نظر روش‌شناسی نیز می‌تواند الگوی بسیار خوبی از پژوهش‌های موردی به شمار آید که با توجه به نیازهای وزارتی و با تکیه بر توانمندی‌های متخصصان علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی کشور به انجام رسیده است. از طرفی، شناسایی متغیرهای کیفی موفقیت یک مرکز اطلاع‌رسانی ملی و ارائه نظریه اولیه‌ای دربارهٔ بقاء و رشد این‌گونه سازمان‌ها در ایران، از دیگر نقاط مثبت و قابل توجه این پژوهش به شمار می‌رود. او همچنین در تبیین اهداف تشکیل و فعالیت‌های این کمیته اظهار داشت: دلیل اصلی و فکر بنیادی برای تاسیس کمیته راهبری نظام ملی اطلاع‌رسانی علم و فناوری وزارت علوم ایجاد نهادی است که بتواند برنامه‌ای مدون را برای هماهنگی میان مراکز

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی